

Ett representativt spannmålsprov är det viktigaste skedet för fastställandet av kvaliteten

För fastställandet av kvaliteten för spannmål som ska säljas eller lagras är det av största vikt att man tar spannmålsprov som representerar hela partiet så överskådligt som möjligt. Provtagningen lyckas bäst med en elevator eller när spannmålen förflyttas från en plats till en annan, t.ex. från torken till lagersilon. Provet kan också tas med en automatisk provtagare som har monterats till torken.

Provresultat om partiets kvalitet behövs:

- vid försäljning av spannmål till spannmålshandeln, industrin eller till annat jordbruk
- för att spannmålspartiet ska kunna styras till användningssyften som lämpar sig bäst för ifrågavarande parti
- när spannmålen används på den egna gården till utsäde eller husdjursfoder

Kvalitetsfaktorer:

- fukt, hektolitervikt, proteinhalt, falltal, orenlighetshalt, sortering, glutenhalt och zeleny-tal (brödsäd) samt toxinhalt (mögel). Därtill anger grobarheten och tusenkornsvikten kvaliteten på utsädet

Vid försäljning av spannmål levererar odlaren i allmänhet ett förhandsprov till köparen innan hela partiet skickas. Vid mottagningen av spannmålen tas ett mottagningsprov. Kvalitetsanalys verkställs av bägge proven.

För det egentliga samlingsprovet behövs tillräckligt många delprover

För att man ska få en möjligast representativ bild av hela partiet ska jämnstora delprover tas med jämna mellanrum i tillräcklig omfattning och från olika delar av partiet. Ju flera delprover ett helhetsprov består av och ju större dessa provpartier är, desto bättre representerar samlingsprovet hela partiet.

Spannmåls-partiets storlek (kg)	Antalet delprover minst	Provets sammanlagda mängd minst
	st	liter
5 000	10	2
10 000	20	4
15 000	25	5
25 000	30	6
40 000	40	8
80 000	50	10
100 000	60	12

Delprovernas minimi mängder varierar enligt lagerpartiets storlek. När proverna tas på gårdar där man inte har tillgång till automatisk provtagningsborr eller automatisk provtagare tillämpas minimi mängderna enligt tabellen invid.

Tabell: Evira

Kom ihåg att uppdatera lagerbokföringen

Spannmålssilons innehåll borde kunna spåras ända till skiftet. Därför är det viktigt att lagerbokföringen uppvisar från vilka skiften spannmålen är tröskad samt datum för tröskningarna.

Anteckna all information som berör provet tydligt på provtagningspåsen. Utöver information om odlaren ska också sort och storlek på partiet som den representerar framgå.

I instruktionerna nämns endast spannmål, men detsamma gäller också andra odlingsväxter.

A. Provtagning från spannmålsströmmen

Hjälpmedel: ett rymligt plastkärl med lock eller ett ämbar för samlandet av delprover, ett mindre kärl för delprover, en provtagningspåse (förslutbar plastpåse) och anteckningsmaterial för anteckning av information om provet och lagerbokföring.

1. Ta delprover (ca 2,5 dl/st) från spannmålsströmmen med jämna mellanrum och töm dem i ämbaret. Blanda alla delprover som hör till ett lagerparti omsorgsfullt i ämbaret, t.ex. genom att försluta ämbaret med lock, vända ämbaret upp och ner och skaka sidlänges ett flertal gånger.

2. Samla det blandade provet (ca 1 kg) i en provtagningspåse med anteckningar om provet. Det är bra att ta provet med en skopa eller motsvarande kärl från olika delar av det blandade provet. Undvik att hälla på grund av risk för skiktbildning.

3. Ta ytterligare ett parallellprov (1 kg) som förvaras på gården i ett slutet kärl eller i en tygpåse. Förvara parallellprovet i likadana förhållanden som det övriga spannmålspartiet. Förslut inte provkärls lock för tätt, för luften måste kunna cirkulera i kärlet. Anteckna noggrant vilket parti provet gäller och förvara det åtminstone tills partiet är sålt.

B. Provtagning med borr från spannmålssilo eller släpvagn

Provet kan också tas med provtagningsborr från släpvagnen eller spannmålssilon som är försedd med lucka. Provtagningsborren måste räkna tillräckligt djupt ner i spannmålsmassan.

Hjälpmedel: provtagningsborr som är avsedd för spannmålsprov, ett rymligt plastkärl eller ämbar med lock för samlandet av delprovet, provtagningspåse (förslutbar plastpåse) och anteckningsmaterial för anteckning av information om provet och lagerbokföring.

1. Ta provet genom att först öppna luckorna i provtagningsborren och tryck den sedan ner jämnt i spannmålen. Stäng luckorna och dra upp borren jämnt. Töm innehållet i plastkärlet och fortsätt att ta delprover genom att välja slumpmässigt från olika delar i silon eller från släpvagnen tills mängden av delprover är tillräcklig.

2. Blanda provet noggrant och ta två representativa 1 kilos prover (se punkt A).